

Svenska ITS Rådets

position om

Gemensamt betalsystem inom transportsektorn

---

1. Varför Gemensamt betalsystem inom transportsektorn?

Tanken med ett användarvänligt betalsystem är att resenären skall kunna få information om pris samt köpa och erhålla biljett(-er) för hela resan med olika samverkande media, oavsett om resan innebär byte av trafikslag eller transportföretag. Målet är att underlätta för fler människor att åka kollektivt, något som vore bra för Sverige. Färre trafikskador, mindre miljöpåverkan och mer effektiv tids- och energianvändning är några av vinsterna. Samtidigt skulle samhällets resurser för underhåll och investeringar i trafiken komma att öka.

Det finns ett antal frågeställningar som begränsat utvecklingen så att medborgarna upplever svårigheter när det gäller betalning, reseregler och färdbevis i samband med sällanresor inom och i andra regioner liksom över region- och landsgränser. Användarvänligheten underlättar även i de fall där resenären väljer att ersätta bil med kollektiva färdmedel vid arbetspendling. Med ökad öppenhet, tekniska standards och samhällliga krav kan fokus istället läggas på att öka nyttan för medborgarna.

Inom EU pågår en rad projekt för att förenkla resandet inom Europa, där införandet av ett gemensamt betalsystem för kollektivtrafiken och tullavgifter står högt på agendan. I Sverige krävs det samverkan mellan aktörerna inom kollektivtrafiken, berörda myndigheter, akademien och teknikleverantörerna för att lyckas. Blir det svenska arbetet framgångsrikt finns stora möjligheter att från svenskt håll stödja svenska systemleverantörer i att etablera sig utanför Sverige.

Uppdraget

ITS-rådet har fått ett direktiv¹ av regeringen att verka för ett ökat svenskt agerande i EU inom området. Bakgrunden är att regeringen ser möjligheten att såväl påskynda som påverka införandet av olika ITS-tjänster och också samordna tjänsterna på europeisk och internationell nivå. Detta kommer i förlängningen att komma det svenska näringslivet till nytta, inte minst våra exporterande företag.

Positionspapperna beskriver på en övergripande nivå de svenska ståndpunkterna inom ITS, hur vi från svenskt håll agerar i olika EU-sammanhang när det gäller ITS-frågor. Dokumentet ska kunna användas av såväl representanter från näringslivet, offentliga organisationer, akademien och dess

---

¹ Regeringens direktiv: http://www.sou.gov.se/kommittedirektiv/2010/dir2010_67.pdf

Position Paper

December 2012

forskare som av olika branschorganisationer. Varje positionspapper omfattar det trafikslagsövergripande perspektivet.

Följande prioriterade områden inom Gemensamt betalsystem inom transportsektorn behandlades i den trafikslagsövergripande ITS-strategin och handlingsplanen² som Vägverket på uppdrag av regeringen tog fram 2010:

Gemensamma system för bokning av biljetter och betalning skall utformas. En statlig förhandlingsman bör tillsättas med uppdrag att träffa överenskommelser om hur system för betalning av kollektivtrafikresor bör utformas för att långsiktigt tillgodose resenärernas behov av enkelhet, tydlighet och smidighet.

Pågående arbeten

Arbetet med att utveckla användarvänliga betalsystem sker huvudsakligen inom kollektivtrafikbranschen i samarbete med Trafikverket. Därutöver sker en rad aktiviteter inom EU samt på nationell nivå, där bilaterala konsortier och UITP³ är viktiga aktörer.

- Inom kollektivtrafikbranschen (X2AB) pågår för närvarande ett arbete enligt den handlingsplan för gemensamma betalsystem som presenterades för två år sedan. Bland annat pågår en harmonisering av begrepp. En överenskommelse har träffats mellan banker om hur betalning av småbelopp kan ske med kort utan PIN, med målsättningen att införa en generell pay-as-you-go-lösning baserad på EMV och NFC. Detta arbete skall samordnas med pågående utveckling inom Europasamverkan.
- EU-kommissionens Urban ITS Expert Group presenterade hösten 2012 en sammanställning av best practice och guidelines för införande av elektronisk biljettering⁴.
- EU-kommissionen verkar också för att skapa nationsöverskridande lösningar i syfte att underlätta för resenären att välja mer hållbara trafikslag i framtiden. Bland annat har kommissionen under 2012 genomfört en tävling med tema reseplanerare och initierat fortsatta utredningar och studier inom betalområdet⁵ (se även position paper om attraktiva resetjänster).
- Inom EU samverkar Svensk Kollektivtrafik inom UITP för att så långt som möjligt samordna utvecklingsarbete med EU-aktiviteter inom området. Genom UITP sker en bred samverkan med nationella och globala aktörer, som bland annat GSMA⁶, där kunskap och erfarenhet kan tillföras Sverige i ökad omfattning.
- Etablering av ett gemensamt ramverk baserat på EETS-direktivet⁷ pågår inom Europa. Ramverket ska möjliggöra ett interoperabelt system för tullavgifter inom hela Europa. Svensk medverkan sker såväl inom EETS och EasyGo som inom olika testverksamheter i Sverige.

² ITS-strategi och handlingsplan: <http://www.sou.gov.se/its/handlingsplan.htm>

³ <http://www.uitp.org/>

⁴ http://ec.europa.eu/transport/themes/its/road/action_plan/its_for_urban_areas_en.htm

⁵ http://ec.europa.eu/transport/its/multimodal-planners/index_en.htm

⁶ <http://www.gsma.com/>

⁷ EETS: http://ec.europa.eu/transport/publications/doc/2011-eets-european-electronic-toll-service_en.pdf

2. Prioriteringar för framtiden

Inom positionen Gemensamt betalsystem inom transportsektorn har Sverige valt att lägga fokus på ett antal utvalda initiativ som skall snabba på utvecklingen inom området:

- Integrering av betallosningar, exempelvis s.k. mikrobetalningar och "one single contract", för olika delar av transportsystemet oavsett trafikslag. Detta rör främst kollektivtrafiken med alla dess aktörer men på sikt bör även trängselskatter och vägavgifter inkluderas i planerna, liksom betalning för parkering. Generella och i bästa fall befintliga viserings- och betalsystem bör användas där dessa infrastrukturer redan finns, i syfte att få till användarvänliga, säkra och robusta system inom rimlig tid och kostnad.
- Utvecklingen mot öppna och generiska multi-applikationslösningar behöver bevakas och inkluderas i arbetet, liksom medverkan i tester för att bygga erfarenhet. I detta arbete har, förutom kortutgivare och mobiloperatörer också ett antal nationer, däribland England, Tyskland, Frankrike, Norge, Ungern, Italien och Sverige, visat stort intresse. På flera håll pågår införande.
- För att hantera ovanstående utmaningar är det viktigt att Sverige deltar och interagerar med pågående initiativ i Europa (exempelvis UITP, ITS⁸, VDV och Norge med Handbok 206⁹) och kopplade standardiseringsarbeten (CEN TC278 m.fl.). En svensk medverkan i Europa bör säkerställas genom stöd till sådan medverkan och samverkan, inte minst inom standardisering och certifiering.

3. ITS-rådets positionspapper

Följande positionspapper är framtagna till dags dato. De ska vara dynamiska i sin karaktär och kommer att uppdateras successivt. Dessa dokument finns på ITS Rådets hemsida www.sou.gov.se/its.

- Tillgängliggörande av transportrelaterad data oberoende av trafikslag
- ITS för gods
- Fordonsrelaterad ITS
- Attraktiva resetjänster
- Gemensamt betalsystem inom transportsektorn
- Trafikledning i storstad – alla trafikslag
- ITS och trafiksäkerhet

---

⁸ <http://www.itso.int/>

⁹ http://www.vegvesen.no/_attachment/278761/binary/490806

4. Kontaktpersoner

Roberto Bauducco
Chef ITS Sekretariatet
roberto.bauducco@trafikverket.se
+46 70 580 79 90

Alf Petersson
ITS Sekretariatet
alf.petersson@trafikverket.se
+46 70 558 01 22